De Belastingdienst gaat het niet leuker maken

Eind mei was er een korte opleving van het inmiddels vertrouwde beeld van onmin tussen kabinet en sociale partners. Aanleiding voor de toorn van sociale partners was het besluit van staatssecretaris Wijn van Financiën de ontslagvergoeding onder zekere voorwaarden te belasten met een extra heffing van 26%. Achtergrond van het besluit was het ontmoedigen van het gebruik van de WW als alternatief voor de VUT: door de ontslagvergoeding te gebruiken als een maandelijkse aanvulling op die WW tot de pensioengerechtigde leeftijd zou immers het doel van dit kabinet – iedereen zo lang mogelijk aan het werk houden – worden ontgaan. Het kabinet wil de fiscale faciliëring voor oudedagsvoorzieningen immers beperken tot pensioen, levensloop en lijfrenten. Volgens Wijn is het daarom een verduidelijking van het beleid: ontslagvergoedingen vallen expliciet niet onder deze drie categorieën en worden dus belast indien zij als regeling voor vervroegde uittreding (RVU) kunnen worden bestempeld.

Nu had het kabinet al de wrevel van sociale partners gewekt door de SER-adviezen over de WW niet geheel over te nemen. Het plan van staatssecretaris Wijn *added insult to injury*: via de achterdeur zou alsnog de unaniem door de SER afgewezen verrekening van de ontslagvergoeding met de WW plaatsvinden. Verrekening of belasting komt immers op hetzelfde neer: in beide gevallen krijgt de werknemer minder dan hij voorzag toen hij onderhandelde. Opmerkelijk was ook de handelwijze van de staatssecretaris met betrekking tot de inwerkingtreding van het besluit: die was direct, op de dag van publicatie – 26 mei. Het ontlokte aan FNV-bestuurder Gortzak de uitspraak dat Wijn als "een dief in de nacht" had geopereerd. Ook de andere grote bond, de CNV, schuwde stoere taal niet. Voorzitster Westerbeek-Huitink riep meteen dat het CNV door het kabinet gedwongen werd "terug te vallen op onze oude leus: Geen man (of vrouw) gedwongen de poort uit".

Nu hadden we dat betreft al een precedent gezien. De pc-privé-regeling is immers ook van de ene op de andere dag afgeschaft, en wel om te voorkomen dat werknemers *en masse* nog even snel een computer zouden aanschaffen. Ik zag de geantedateerde beëindigingsovereenkomsten al voorbij komen. Het besluit zegt immers niets over hoe te controleren op welke datum werkgever en werknemer daadwerkelijk overeenstemming bereikten over de te betalen ontslagvergoeding.

Waar gaat het besluit in hoofdlijnen over? Het gaat in ieder geval niet over een belasting op elke ontslagvergoeding. Slechts ontslagvergoedingen die als RVU kunnen worden bestempeld, vallen onder het besluit. Dit impliceert dat een groot deel van de ontslagvergoedingen niet onder het besluit valt, iets wat niet altijd even goed uit de verf is gekomen in de (noodzakelijkerwijs) minder genuanceerde nieuwsberichten. Is het doel van de vergoeding bijvoorbeeld in inkomen te voorzien tussen twee banen, dan geldt de regeling niet. Daarnaast geldt de belastingheffing niet voor elke ontslagvergoeding die een RVU is. Wordt een stamrecht gekocht waarvan de periodiek uitkeringen uiterlijk eindigen op de 55e verjaardag en is geen der uitkeringen hoger dan 100% van het laatstgenoten reguliere jaarloon, dan vindt de 26%-heffing niet plaats. Voor stamrechtuitkeringen na de 55e verjaardag is de toets strenger en geldt niet het percentage van 100, maar 70%. Bovendien wordt bij deze uitkeringen rekening gehouden met "naar verwachting te ontvangen uitkeringen uit dezelfde vroegere dienstbetrekking", zoals de WW. Daar zit uiteraard de crux. Telt de WW mee – die vaak al 70% van het laatstverdiende loon

bedraagt - dan blijft er weinig tot niets over dat niet belast wordt. Opvallend is dat de hogere inkomensgroepen hier een relatief belastingvoordeel hebben: bij hen is 70% van het laatstverdiende loon meer dan het maximale dagloon voor de WW; zij kunnen dus een hoger bedrag opzij leggen dat niet door de 26%-heffing wordt bestreken. Laat de werknemer de ontslagvergoeding als een bedrag ineens uitkeren, dan wordt de fictie gehanteerd dat deze vergoeding wordt aangewend voor een direct tot uitkering komend stamrecht.

De gevolgen van het besluit laten zich raden. In de toekomst wordt het minder aantrekkelijk ouderen te ontslaan, nu een eventueel te betalen vergoeding per saldo duurder wordt. Geen werkgever wil immers over de ontslagvergoeding – in de praktijk zal dit worden: bovenop de ontslagvergoeding – 26% extra belasting betalen. Dat zet het afschaffen van het lifo-beginsel in een ander licht. Ouderen hebben daarnaast minder mogelijkheden hun vergoeding aan te wenden om inkomensderving tegen te gaan dan jongeren. Volgens sommigen zal een derde van alle afspraken over een ontslagvergoeding (bijvoorbeeld opgenomen in een beëindigingsovereenkomst of een sociaal plan) worden geraakt; het zou om zo'n 40.000 gevallen gaan.

De ergste kou lijkt overigens uit de lucht. Inmiddels heeft de staatssecretaris op verzoek van de Tweede-Kamercommissies voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid en voor Financiën de uitvoeringsinstructie voorlopig opgeschort. De staatssecretaris is bereid "deze te betrekken bij de op 30 juni te voeren discussie over het SER-advies inzake de WW en het ontslagrecht". Tot dat moment zal de Belastingdienst geen VUT-heffing toepassen op stamrechten en ontslagvergoedingen. Het verrassingseffect is hiermee weg. Tegen de tijd dat deze column gepubliceerd wordt, zullen er vermoedelijk op het laatste moment aardig wat ontslagvergoedingen zijn afgesproken. Werknemers die met hun werkgever de afspraak binnen afzienbare tijd te stoppen met werken, zullen aan die afspraak vervroegd uitvoering willen geven. Het is jammer dat er geen cijfers met maandoverzichten bestaan, want die zouden ongetwijfeld in de maand juni een hausse laten zien.